

A századeleji, Claude Debussyvel kezdődő új természetfestő francia zenének az egész világon akadtak képviselői és követői. Ennek az új zenei iránynak, melyet gyűjtőszóval "impresszionizmus"-nak szokás nevezni, egyik legkiválóbb északeurópai képviselője a svéd származású, finn Selim Palmgren.

1878 február 16-án született Poriban, nyugatfinnországbán. Tehetsége korán kifejlődött. Már 18 éves korában zeneszerzést és zongorát tanul a helsinki Zenekonzervatóriumban. Négy évvel később pedig mint végzett zongoraművész és zeneszerző, állami ösztöndíjjal Berlinbe és Weimarba utazik. Mint végzett karnagy jön vissza és 1902-ben a helsinki Egyetemi Énekkarok karnagyává lesz. Mint zongoraművész és zeneszerző teljesen párhuzamosan indul el a zongorára írt színes és merész műveiből az akkori konzervatív finn zenei életben óriási feltűnést kelt. 1909-ben a Turku Zenekedvelők Egyesületének karnagya, egy év múlva megnősül, feleségül veszi Maikka Järnefelt énekesnőt, akivel több hangversenykörtutatót tesz Finnországbán, a Skandináv államokban és közép-európában. 1921-ben Amerikába utazik hangversenykörtutatóra és a rochesteri "Eastman School of Music" zeneszerzés tanára lesz. Hazatérve a helsinki Zenekonzervatórium, majd az ebből alakult Sibelius-Akadémia zongora és zeneszerzés tanára lesz.

Selim Palmgren muzsikáját "északi impresszionista színezetű zenei romantikának" lehetne nevezni. A konzervativizmusnak egy bizonyos árnyalata, melyet tipikusan nyugatinak nevezhetünk, határvonalat húz Palmgren későbbi műveiben minden zenei forradalmasítás elé. Harmóniahasználatát ugyan rendkívül kromatikusan és harmónikus szabadsággal, sőt az impresszionista u.n. "egészhangú skála" is kiváló helyet foglal el egyes műveiben, mégis összhangzatának alapja mindig megmarad világosan és elemezhetően harmónikusnak, u.n. "tonális"-nak. Így tehát őt a századkezdet haladó széklemű zeneszerzői közé számíthatjuk és kétségtelenül egyike a színes és érzelmes dallamköltészet legkiválóbb és legeredetibb képviselőinek a Skandináv államokban.

Mint zeneszerző, Palmgren először nagy tudásról tanuskodó lírikus zongoradarabjaival és szóló-énekekre írt dalaival tűnt fel. De különleges je-

lentősége van nála a férfikaréneknek is, melyekben mesterien kifinomult kar-technikai kifejezésmódról tesz tanuságot. Kórusai, melyek mint nevük is elárulja/"A boksa-égető", "A sielő éneke", "Aludj, aludj a pázsit alatt", "Az ördög rabszolgáinak dala" a "Tenete tente" stb./az impresszionista, vagyis természetet és eseményeket festő zenei irányzat igazi képviselői, teljesen új egyéni stílust jelentettek és Sibelius, Järnefelt és Törnudd dalaival együtt a művészi líra körébe emelték a kvartetténeket Finnországban.

Legközelebb hozzá mégis csak a bájos, vagy pazarul gazdag zongorára írt pillanatképek állanak, melyekben zenéjének valamennyi művészi jellemvonása fellelhető. Legterjedelmesebb műveiben, három zongoraversenyében, melyeknek címe/"A folyam", "Metamorfozis", és "Április"/ugyancsak elárulja impresszionista törekvéseit, zeneszerzői természetéhez hűen elveti az u.n. nagy szinfóniaformákat s helyükbe változatos és teljesen szabad ömlésű egyéni formákat ültet.

[Palmgren zongoraművei ma már az egész világon elterjedtek s mérsékelten modern, dallamos zenei irányuk a hangversenytermek kefélt műsorszámaivá avatták azokat. Műsorunkon szereplő zongorára írt jellegzetesen egyéni apró pillanatképek egytől-egyig legrepresentatívabb alkotásai szerzőjüknek, általuk megismerhetjük és megérezhetjük művészetének dallamos és harmónikus alaphangulatát, színes és szeszélyes harmóniavilágát, valamint megérthetjük azt a szerepet is, melyet mint a századforduló finn zenei ujitója, hazája és az új finn zenei generáció nevelése terén betöltött.]

C. Nagy Brébe